

Modell a település szintű fejlődés, a felzárkózás jegyében

Áldorfai György, PhD hallgató
SZIE-EGYRTDI

“Élő paraszti porta”

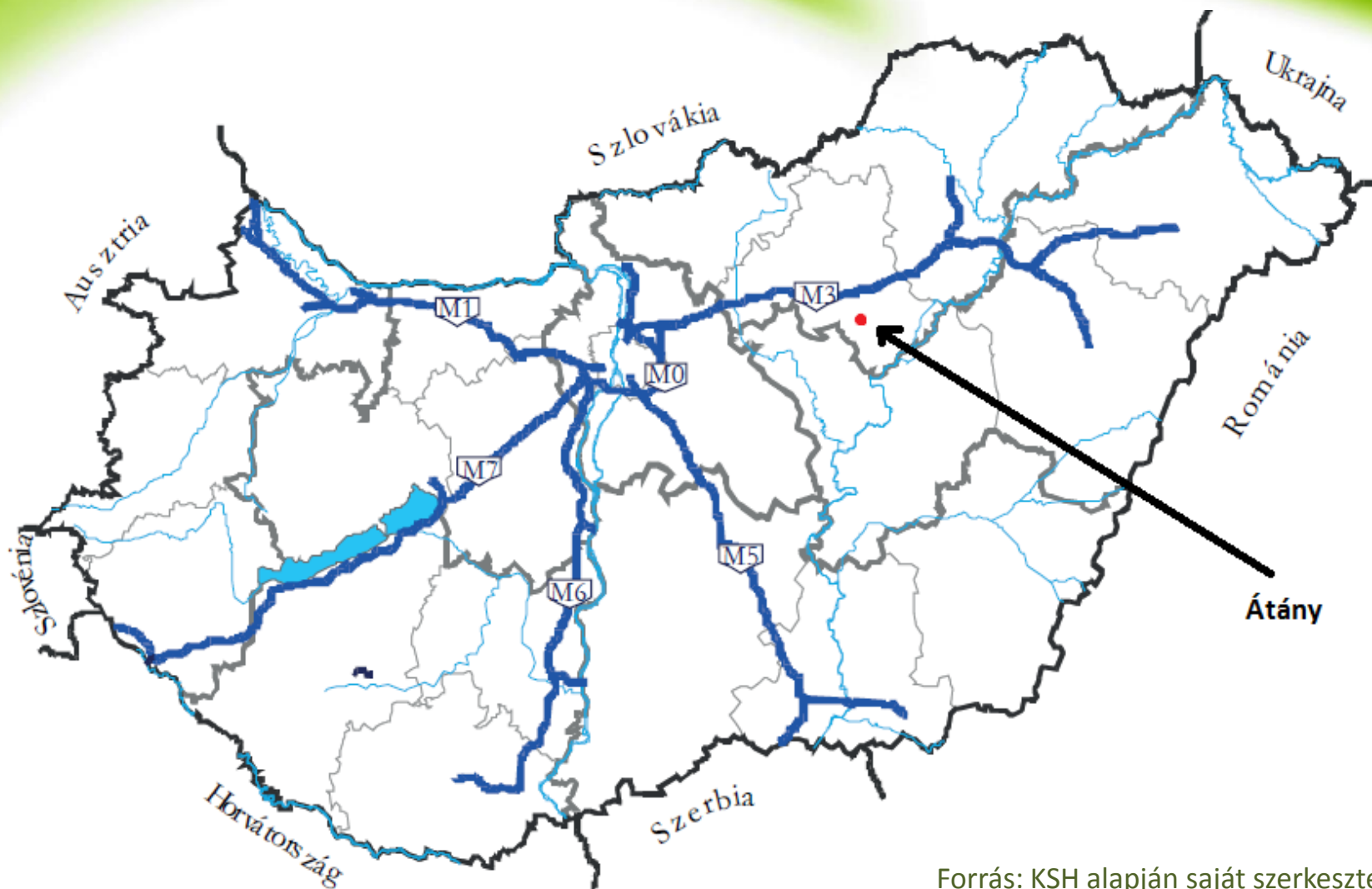
Modell a település szintű fejlődés, a felzárkózás jegyében

Egy „jó gyakorlat, jó példa” a fejlődésre, a felzárkózásra és az elmaradottság ellen olyan innovatív törekvés, alkalmazott módszer, cselekvés és összehangolt eszközhasználat együttese, amely az intézményi gyakorlatban legalább több éve sikeresen és hatékonyan alkalmazott, ezért eredményesen adaptálható (megadott feltételek/adottságok között), fenntartható, fejleszthető, és jelentős pozitív irányú gazdasági, társadalmi és környezeti hatását gyakorol közvetlen közelében vagy akár távolabbi helyeken.

Az Átányi modell

- sok-sok év munkája rejlik benne,
- folyamatosan változott a benne rejlő fejlődés lehetőségének köszönhetően
- rengeteg kreativitásra, bátorságra és elszántságra volt szükség
- mintaértékű (társadalmi integráció, az elhagyatott ingatlanok hasznosítása)
- önfenntartás
- legnagyobb kihívása az értelmes munkához és jövedelemhez juttatás
- jelentős etnikai probléma körrel.

Átány elhelyezkedése

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés

Átány társadalmi és gazdasági szerkezete

- Átány lakosságszáma 1556 fő,
- egyharmad része roma származású (58 család),
- egyharmad része nyugdíj- és nyugdíjszerű járulékból élő állampolgár.,
- 174 főnek kell lakásfenntartási hozzájárulást fizetni a jogszabályok alapján,
- 264 fő regisztrált munkanélküli van,
- 120 fő különböző segélyezett,
- 144 fő idős embert részesítenek nappali ellátásban, szociális étkeztetésben vagy házi szociális ellátásban
- Fiatalok két lakiságra való ösztönzése,

„Ápold a múltat, őrizd a jeleket nézz a jövőbe”

- 8 társas vállalkozás és 12 egyéni vállalkozó dolgozik a településen (tésztaüzem, pálinkafőzde, mg. vállalkozások, fémipari vállalatok, energia és bútorigipari fa szaporító és feldolgozó, vendégházak, kiskereskedelmi egységek),
- szabad vállalkozási övezet (27%-os szociális hozzájárulást nem kell fizetni, fejlesztési adókedvezmény beruházás után, támogatások a Nemzeti Foglalkoztatási Alapból),
- leghátrányosabb helyzetű térség - jelentős Unió támogatások
- 27 fő közfoglalkoztatottat
- 15 fő Startmunka programban részt vevő => *„Hogyan kell túl élni”*

Átány területének szerkezete

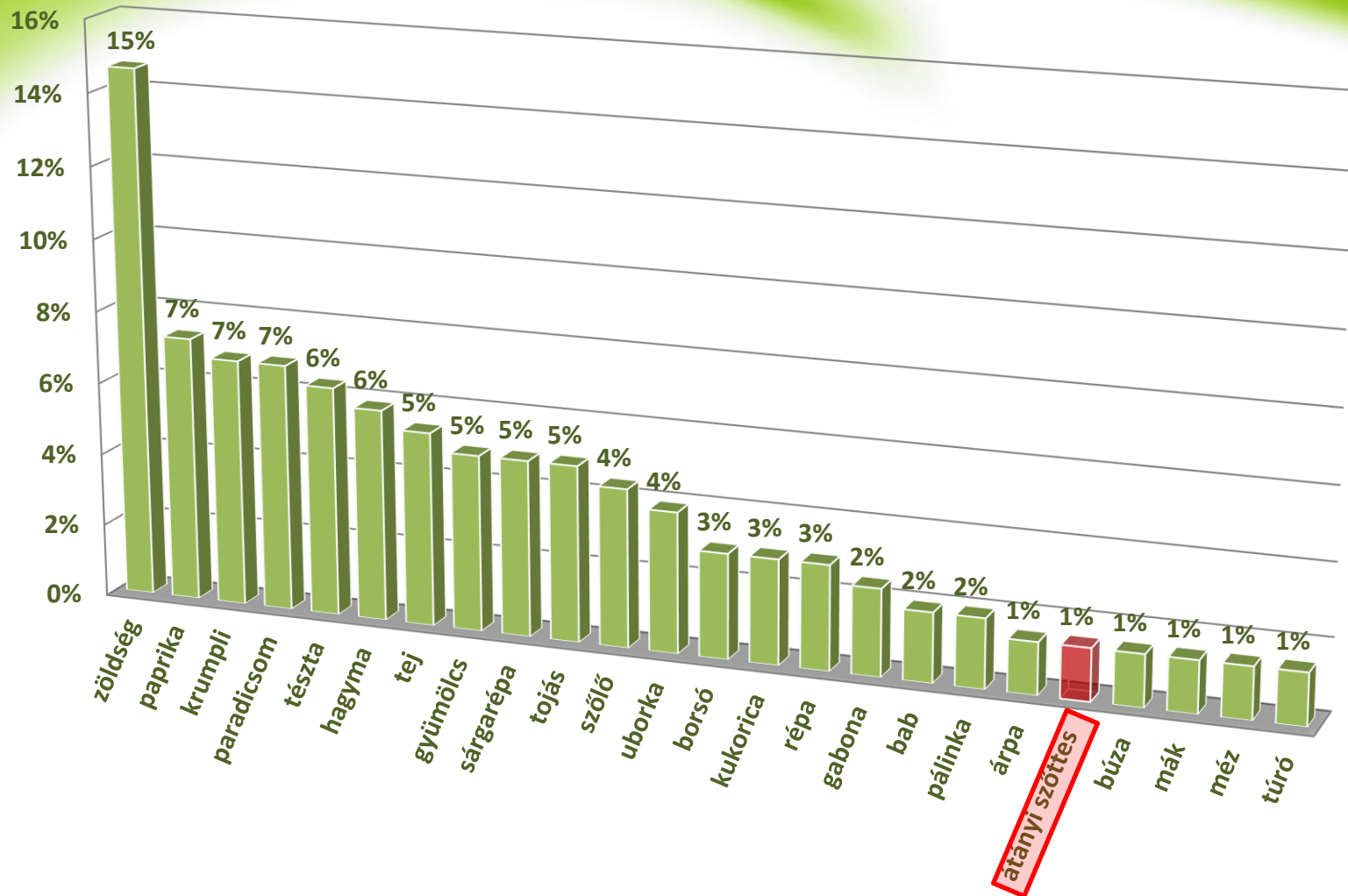
- Átányi Közös Önkormányzati Hivatal (Átány - 1526 fő; Hevesvezekény - 718 fő; Tenk - 1223 fő)
- Átány területe 5344 ha, ebből 290 ha belterület
- 1255 önálló helyrajzi számú ingatlan található a településen, ebből 623 beépített
- 90-100 ha műveletlen terület
- A település kétbelterses települési struktúrában épült
- Önkormányzat
 - forgalomképtelen vagyon kb. 900 e m²
 - korlátozottan forgalomképes vagyon (17 db Intézmények) 39e m²
 - beépítetlen belterületi telkek (kb. 150 telek) 158e m² (belterület 5%-a)
- Irányítót - céltudatos ingatlan vásárlás
- 2000 óta közel 150 ház tűnt el a településről
- Település „amortizációs kulcsa” jelentősen magas

„Dolgoknak el kell ahhoz pusztulniuk, hogy hamvain újra élet fakadjon”

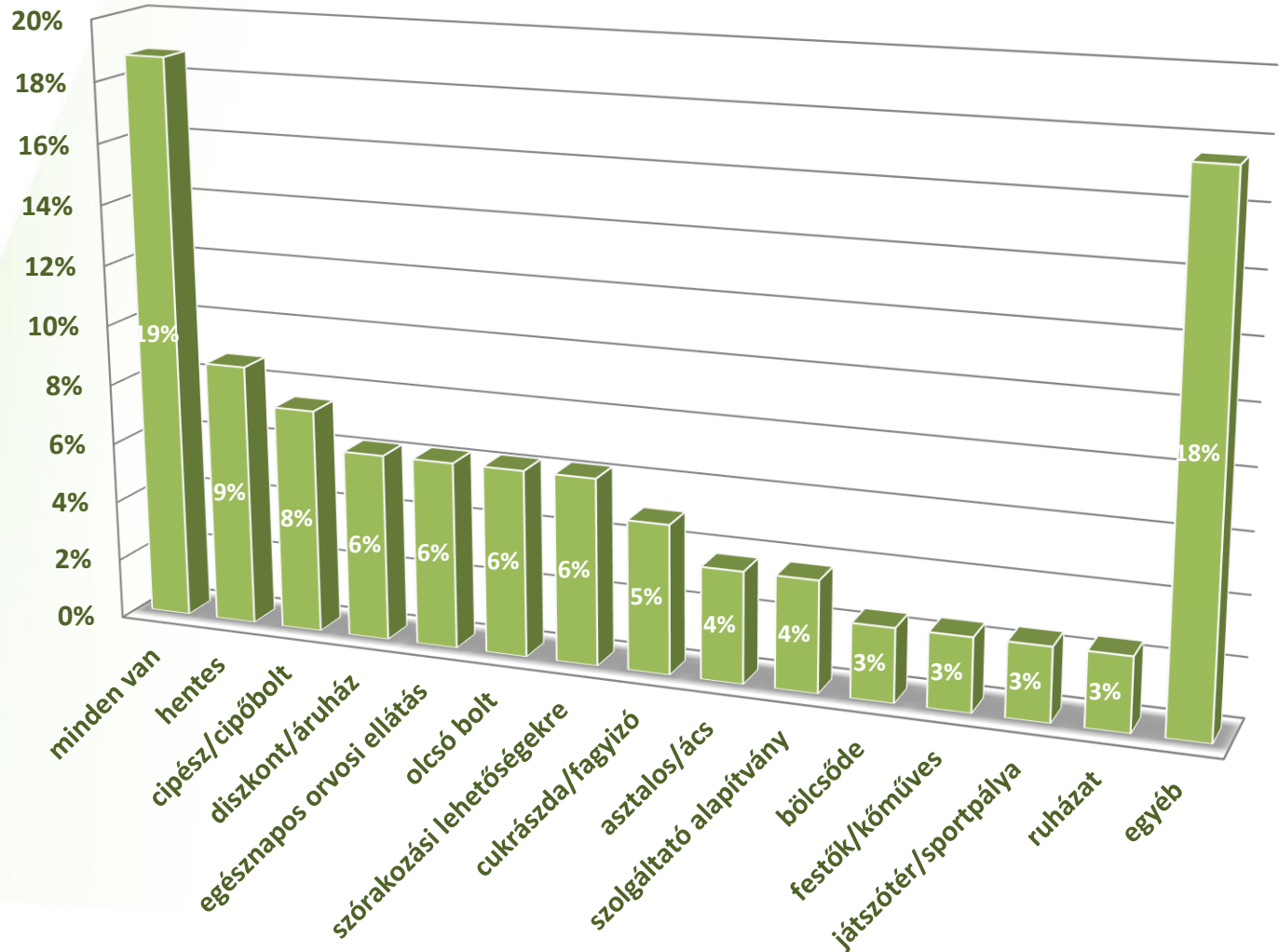
Átányi kérdőívezés összegző eredményei

- Átány legfontosabb problémái: cigányság, közbiztonság, munkahelyek hiánya;
- a helyi cigányság legfontosabb problémái munkanélküliség, problémás fiatalok;
- a szociális gondozás, egészségügyi ellátás, patikai ellátás, oktatási intézmények és a közösség ház minőségével és infrastrukturális kiépítettségével kapcsolatban jelentős az elégedettség;
 - azonban számos társadalmi és gazdasági kihívás mellett a szociális problémák hatalmas terheket rakva a helyi ellátórendszerre;
- 10 civil szervezet működik a településen, melyek oktatási -, kulturális -, szociális -, polgárvédelmi -, tűzoltási -, településfejlesztési – és sporttevékenység látnak el (A Csillagfalú program kormányzati szintű támogatást élvez) ;
- az évszázados múlt, a generációról generációra szálló tudás meghatározó tényezők abban, hogy Átányon a mezőgazdaság a mai napig nagy jelentőséggel bír;
- a gazdasági szerkezete jelentős javulást mutat, egyre több vállalkozás települ le a faluba, melyek társadalmi szerepvállalással is jelen van a településen.

A lakosság által felsorolt helyi termékek és említettségük gyakoriságának megoszlása

A szükséges ellátások megoszlása a lakosság véleménye szerint

Mintaértékű átányi modell

„Képviselő testület alapvető elve, hogy próbáljon megmaradni, működőképességüket biztosítani, próbáljon fejleszteni, hogy előre tudjon menekülni, és a társulásokkal kapcsolatos lehetőségeket kihasználni. „

- Részletes és releváns települési helyzetfeltárás *(népi kultúra, kb. 150 db önkormányzati ingatlan, jelenlegi társadalmi szerkezet)*
- Legjelentősebb helyi erőforrás a népi kultúra *(Fél Edit és Hofer Tamás)*
- Pályázati úton illetve saját erőből mg géppark fejlesztés, tovább önkormányzati „karbantartó és géppark” telephely kialakítása *(községgazdálkodás)*
- Átányi néprajzi kiállítás létrehozása
- Élő paraszti porta *(ólaskertes struktúra, magyar állatfajok, 60-70-es évek béli berendezések)*
- Kakas-ház néven ismert tájház *(kétbeltelkes struktúra)*

A tájház és kiállításaink segítségével megjelenítésre kerül az átányi emberek 100 éves társadalmi rétegződése, életmódja, annak változásai és szokásrendje.
- A Startmunka programnak és a közfoglalkoztatásnak köszönhetően elkezdtek gazdálkodni: kertészeti és egyéb növénytermesztést illetve szakipari tevékenységek végeznek.

De hogy kapcsolódik ehhez a népi kultúra és az önfenntartó képesség, valamint ez miért mintaértékű?

Az önfenntartó képesség tág értelmezése

- **szocializációs kérdés**

„Magáért és családjáért elsősorban minden ember saját maga felelős, neki kell tennie az előbbre jutásért.”

- Ehhez kapcsolódik az **„élő paraszti portának”** az a funkciója, amelynek célja a legegyszerűbb termelési, eljárási módok bemutatása, tanítása és terjesztése.
- Az önfenntartó képesség kialakulásához és megerősítéséhez egy jelentős tudatváltozásra van szükség.
- *Pl.: 360 m² területen való gazdálkodás (zöldség) éves profitja 103000 Ft (munkabér figyelmen kívül hagyva)*

- **közösségi érdekű szerveződés**

- Élén az önkormányzat
- Startmunka és a közmunkaprogram keretén belül kialakított géppark
- Önkormányzati telkek táblásítása, 2013-ban 9,3 ha-on gazdálkodás
- Termelt árú az önkormányzati konyhán hasznosítják
- 20 kertészeti növényféle betakarítottak értéke 3.061.500 forint
- 10 ha-on kb. 300 mázsa takarmány előállítás (paraszti porta számára és értékesítés)
- Szakipari tevékenységek végzése

Fejlődési lehetőségek

- Több lábon állás
 - kertészeti növénytermesztés
 - szántóföldi takarmánynövények termesztés
 - állattenyésztés (vágóhíd, szociális bolt)
 - gépi - és szakipari szolgáltatás
- Optimális gazdasági struktúra kiválasztása
 - Szakipari tevékenységek végzése (tankerületnek)
 - Modell programon belül 120%-os támogatás (munkabér és közterhei + annak 20%-a anyag és eszközbeszerzésre)
- „Átány hagyományok háza”, „Népi játékok udvara”, kisebb vásárok a helyi kézműves termékek számára
- Kulturális turizmus, üdülő falú
- Átányi szőttes mint helyi termék felvezetése
- Imázs építés

Következtetés

- A projekt gazdasági, társadalmi és környezeti hatásai jelentősek és fejlődésre alkalmas
- Folyamatos monitoring és fejlesztés mérvadó
- A rendszer jelenleg önfenntartó *(a start és közmunka programnak hála)*
- Szocializálják (képzés, értékrend) a leszakadt lakosságot, esélyt adva az önfenntartásra és a munkaerőpiacra való visszatérésre. */Szociális segély esetén 22800 Ft-ot kell hogy kapjon (+ 6900 Ft eg. biz), a projekten belül pedig 47000 Ft-ot kap (csal kedv. nélkül) vagyis 17000 Ft-ot kell hogy termeljenek hogy 0 szaldóra jöjjön ki a rendszer, amit jelen helyzetben többszörösen kitermelnek./*
- A lakosság fontosság érzetének és erkölcsi értékrendjének erősítése
- Környezetvédelmi feladatot látnak el
- Komoly stratégiai tervezés szükséges
- Nyilvános és „suttogó” kommunikáció
- Érdekalapú politika folytatása
- Közösségszervező erő fontos a településen *(ideológia: közösség szemlélet)*
- Nemzet Stratégiai Kutató Intézet figyelme a településre érthető *(lobby tevékenység)*
- Helyi termékek fejlesztésére lenne szükség *(szótttes)*

*Hagyomány, érték, rend-
Az átányi múlt, jelen és jövő*

Átány Község Önkormányzat
kiállítóhelye

Bejelentkezés: +36/482-001 | +36/482-809
Személyesen hétköznap: 8:00-16:00 óra között
a Dr. Fél Edit Közösségi Térben

Kakas ház

Közüintézmények

Átányi utak állapota

Forrás: Kérdőíves felmérés
eredményei alapján Vitéz Bálint

Átány belterületének periferiái

Köszönöm a figyelmüket!

*Készítette: Áldorfai György
PhD. hallgató
aldorfai@gmail.com*